

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ДИЗАЙНУ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті розглянуто сутність та виявлено існуючі проблеми щодо побудови якісно нового ефективного організаційно-інформаційного дизайну в сучасних підприємствах, окреслено передумови, можливості та напрями модернізації організаційно-інформаційного дизайну підприємств на основі широкого використання інформаційно-комунікаційних технологій із забезпеченням його гнучкості, адаптивності через широке впровадження інновацій, використання унікальності, успішної партнерської взаємодії, клієнтоорієнтованості, ціннісної орієнтації та нарощення компетентностей.

Ключові слова: організаційно-інформаційний дизайн, сучасні підприємства, інформаційно-комунікаційних технологій, модернізація.

Постановка проблеми. З початку нового століття у світі спостерігаються глобальні стрімкі зміни системно - технологічного, інформаційно-комунікаційного, конкурентного та екологічного характеру діяльності підприємств, передусім через різноманітний вагомий вплив на їх діяльність інформаційно-комунікаційних технологій. Нині, все частіше, підприємства стикаються з істотними проблемами: традиційні управлінські методи, моделі, технології не забезпечують бажаних результатів; контрольні функції потребують залучення більшої кількості працівників, додаткових ресурсів і ускладнення управлінських ієрархічних ланцюгів; процес ухвалення рішень вимагає все більше часу та інформації; кількість фінансових операцій та бізнес-комбінацій перевершують межу, за якою вже не зрозуміли чинники та передумови, що зумовлюють кінцеві результати діяльності підприємства. Таким чином, використання комп'ютерної техніки та Інтернету в управлінні підприємств зумовлено ускладненням менеджменту й необхідністю обробки потужних інформаційних потоків у мінімальні строки та їх миттєву передачу на великі відстані. Інформаційно-комунікаційні технології змінюють сучасні бізнесові моделі, переформатовують управлінську структуру та організаційно-інформаційний дизайн підприємств, й разом з тим, генерують унікальні конкурентні переваги для підприємств. Все означене у сукупності зумовлює необхідність побудови якісно нового ефективного організаційно-інформаційного дизайну в сучасних підприємствах.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням розвитку сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та їх застосуванню в управлінні підприємствами були присвячені праці багатьох іноземних та вітчизняних вчених. Так цікаві пропозиції висвітлені у працях: І. Ансоффа, Р.Акоффа, О. Балана, О. Виноградової, С. Войтка, В. Геєця, П. Дойля, П. Друкера, В. Захарченка, Н. Карачини, М. Кастельс, Л. Ліпич, І. Новаківського, М. Портера, П. Стецюка, А. Томпсона, Е. Тоффлера, Т. Халімон, Л. Федулової, Н. Чухрай, О. Ястремської, А. Штангрета та інших. Водночас поза межами наукових розробок залишаються проблеми щодо побудови ефективного організаційно-інформаційного дизайну в сучасних підприємствах, визначення передумов, можливостей та напрямів модернізації організаційно-інформаційного дизайну підприємств на основі широкого використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Мета статті. Уточнення сутності та виявлення існуючих проблем щодо побудови якісно нового ефективного організаційно-інформаційного дизайну в сучасних підприємствах, визначення передумов, можливостей та напрямів модернізації організаційно-

інформаційного дизайну підприємств на основі широкого використання інформаційно-комунікаційних технологій із забезпеченням його гнучкості, адаптивності через широке впровадження інновацій, використання унікальності, успішної партнерської взаємодії, клієнтоорієнтованості, ціннісної орієнтації та нарощення компетентностей.

Виклад основного матеріалу. Нині, за рельєфно вираженої невизначеності, стохастичності зовнішніх чинників, необхідною властивістю сучасного підприємства вважається його здатність до швидкої адаптації. З урахуванням конкретних реалій кожне підприємство має розробляти і впроваджувати інформаційно-організаційний дизайн, який концентрує в собі сукупність комунікаційних, організаційних, технічних, інформаційних та інших можливостей спрямованих на високу конкурентоспроможність та безпеку бізнесової діяльності. Сучасні тенденції глобалізації, загострення конкуренції та інтернаціоналізації бізнесу тісно переплітаються з нагромадженням капіталу та інтенсивним використанням різноманітних інновацій як джерела примноження прибутків, конкурентних переваг та компетенцій підприємства.

Сучасний бізнес є складнішим структурним утворенням, ніж однополярна чи багатополярна концентрація різноманітних підприємств та організацій. Нині це динамічне середовище із кризовими деформаціями та невизначеною кількістю полюсів – центрів відповідальності та тягіння, коли завуальована їх чисельність, та чий конкретно інтереси вони захищають. Такі реалії сьогодення зумовили кризу традиційних управлінських моделей і вимагають модернізації організаційно-інформаційного дизайну сучасних підприємств. Класичній організаційній аксіомі, що організаційно-інформаційний дизайн визначають функції, структура, персонал, стратегія, нині протистоїть аксіома, що контур організаційно-інформаційного дизайну визначають збалансовані партнерські взаємодії, цінності, синергія та компетенції. Нові характеристики економічного простору вимагають перейти від культу ефективності й раціональності до перенесення акцентів в організаційно-інформаційному дизайні сучасних підприємств на відкритість, демократизацію, соціологізацію, креативність організаційних процесів, нерівноважність та нелінійність управлінських ієрархічних ланцюгів, непередбачуваність і різноманітність траєкторій розвитку підприємств.

Дослідження управлінських аспектів вітчизняних підприємств засвідчує, що переважно вони дуже важко ухвалюють рішення щодо радикальної перебудови свого організаційно-інформаційного дизайну, обмежуючись, зазвичай, незначними адаптивними змінами.

Більшість сучасних підприємств принципово не готові розв'язувати наступні базові управлінські проблеми:

- розробка стратегії модернізації організаційно-інформаційного дизайну у контурі розвитку підприємства;

- відмова від концентрації ключових повноважень у вищих ешелонах менеджменту;

- переорієнтація пріоритетів із збуту на обслуговування запитів конкретного споживача;

- використання якісно нових технологій прийняття рішень, включаючи широке застосування інформаційно-комунікаційних технологій нового покоління;

- подолати природну інертність управлінського персоналу та спеціалістів щодо освоєння різноманітних інновацій;

- ігнорування неформальних бізнесових утворень та громадських організацій тощо.

Багатоаспектність діяльності сучасних підприємств загострює завдання побудови ефективного організаційно-інформаційного дизайну, орієнтованого не лише на внутрішні бізнесові ланцюги підприємства, а й на зовнішні бізнес-можливості. Традиційні модифікації ієрархічних управлінських ланцюгів не дають змоги розв'язувати існуючі проблеми координації функціональних ланок по горизонталі, підвищення відповідальності й розширення повноважень менеджерів низових і середніх рівнів, звільнення топ-менеджерів від оперативного контролювання, що за рахунок вивільненого часу збільшує можливості для творчої діяльності[5]. Зрозуміло, що потрібний перехід до гнучкішого організаційно-

інформаційного дизайну, який краще пристосований до поточних змін і вимог динамічного управління. Варто виділити наступні групи внутрішніх організаційних проблем вітчизняних підприємств:

недостатній вузькофункціональний організаційний зв'язок між різноманітними підрозділами і службами;

слабка кореляція процесів освоєння інновацій між внутрішніми підрозділами;

недостатня робота щодо задоволення потреб потенційних споживачів;

недостатність взаєморозуміння між вузькоспеціалізованими спеціалістами та менеджерами (різні типи мислення і різні аспекти бачення проблеми, різні напрями освіти, різні критерії оцінки результатів діяльності і стимулювання праці, термінологічні бар'єри тощо).

Неефективність організаційно-інформаційного дизайну більшості вітчизняних підприємств проявляється в запізненому реагуванні на темпи змін зовнішнього середовища. Тому спостерігаються принципово нові проблеми взаємодії з партнерами, клієнтами, постачальниками, владними структурами для вітчизняних підприємств (залучення інвестиційних ресурсів, організація маркетингових заходів, побудова логістичних ланцюгів тощо), що через їх слабку адаптивну спроможність призвело до падіння їх конкурентоспроможності у світовому вимірі. Як вже відмічалось, вітчизняні підприємства часто не можуть адекватно розв'язати проблеми внутрішнього розвитку, що призводить до поступової деградації та до вивільнення величезних ресурсів з процесу економічного розвитку значних матеріальних, фінансових та трудових ресурсів. Дослідження переконують, що вітчизняні підприємства виявилися не здатними ухвалювати ефективні рішення щодо модернізації організаційно-інформаційного дизайну. Ключова проблема – незбалансований у часі й просторі процес розвитку організаційно-інформаційного дизайну. Наприклад, хибне бачення процесів диверсифікації зумовило поділ та втрату конкурентних позицій відомих підприємств. Вирішальною причиною таких грубих помилок вважаємо моральну застарілість та невідповідність існуючого організаційно-інформаційного дизайну до функціонування в деформаційних умовах економічного простору. Більшість підприємств не зуміли побудувати ефективний організаційно-інформаційний дизайн для своєї діяльності в умовах нових розширених можливостей.

Відповідно до класичної парадигми, основну увагу підприємства приділяли порядку, однорідності, рівновазі й стійкості організаційних формувань, тобто параметрам, що характеризують їх як закриті замкнені системи з лінійними взаємозв'язками, передбачуваною конкурентною поведінкою та можливістю зворотного відтворення.

Відзначимо, що послідовна зміна акцентів модернізації організаційно-інформаційного дизайну сучасних підприємств в сьогоdnішніх умовах потребує творчого переосмислення порядку і сфери застосування змін з урахуванням особливостей кожного підприємства. У результаті підприємство отримує певний позитивний специфічний поштовх, а в організаційно-інформаційному дизайні використовуються якісно нові моделі, інструменти, технології управління.

Зауважимо, що модернізація організаційно-інформаційного дизайну сучасних підприємств вважається більш важливим завданням для підвищення ефективності підприємства порівняно з освоєнням нової техніки чи технології. Модернізація організаційно-інформаційного дизайну сучасних підприємств має бути глибоко проаналізована і ретельно спланована. Досвід економічно потужних країн засвідчує, що під впливом процесів інформатизації надзвичайно важливу роль в успішному розвитку підприємства відіграє модернізація організаційно-інформаційного дизайну сучасних підприємств [7].

Характерними рисами організаційно-інформаційного дизайну сучасних підприємств мають стати властивості розподілення, багат шаровості, гнучкості, адаптивності, динамічності. Такий організаційно-інформаційний дизайн сучасних підприємств можна вважати мережевим з віртуальними управлінськими ланцюгами, побудованими на

інформаційній інтеграції різних утворень управління трудовими, матеріальними, фінансовими та інформаційними потоками без жорсткого адміністративного підпорядкування.

Ще у 1961 р. Т. Бернс і Г. М. Сталкер запропонували до наукового вжитку поняття – органістичні або адаптивні структури для позначення організацій з гнучким управлінням [3], до яких вони віднесли адаптивні, гнучкі, самоорганізуючі. Адаптивний організаційно-інформаційний дизайн характеризуються більшою гнучкістю конкретних управлінських функцій, адекватним використанням формальних процедур і регламентів, невеликою кількістю ієрархічних рівнів, розмитістю управлінських ланцюгів, децентралізацією прийняття рішень за розширених повноважень і підвищення відповідальності спеціалістів.

Для сучасного періоду цікавими є різноманітні гібридні структури організаційно-інформаційного дизайну, які поєднують риси різноманітних полярних типів моделей управління. Так, у тензорних структурах організаційно-інформаційного дизайну, поряд з класичними рівнями та ланцюгами управління, виділяють додаткові нові рівні управління. У великих підприємствах ухвалення управлінських рішень відбувається на різних ієрархічних рівнях. Тензорна структура організаційно-інформаційного дизайну підтримує подальший розвиток матричної структури, сприяє поступовому її перетворенню у формат поліструктурності.

Дифузні структури – це структури без чітких контурів, що розмежовують вплив та дії чинників різної природи. Характерні риси дифузного організаційно-інформаційного дизайну це принципова нестійкість і стохастичність, динамічна рівновага і часткова невизначеність інформації. Особливістю дифузного контуру організаційно-інформаційного дизайну є сукупність відділів з різним рівнем автономії, діяльність яких спрямована у такі сфери: забезпечення виробничої діяльності необхідними ресурсами; виробництво продукту/послуги для конкретного споживача; індивідуальне персональне обслуговування, розвиток або проникнення на конкретний ринок тощо.

Для побудови ефективного організаційно-інформаційного дизайну необхідно гармонійно поєднувати різнобічні цілеспрямовані складові в нове конкурентоспроможне утворення. Таке поєднання часто потребує перебудови традиційних підходів і розроблення нових конфігурацій організаційно-інформаційного дизайну з унікальними властивостями.

Поведінкові теорії переконують, що інформаційно-комунікаційні технології автоматично змінюють організаційно-інформаційний дизайн підприємства. Вчені, дослідивши заплутані взаємозалежності між організаційними аспектами та інформаційно-комунікаційними технологіями дійшли висновку, що вони взаємно впливають один на одного, і що ІКТ впливають на зміну ієрархії ухвалення управлінських рішень в підприємствах, зменшують витрати на придбання та обробку інформації та значно розширюють можливості її використання.

На жаль, більшість вітчизняних підприємств використовують ІКТ безсистемно. Малі підприємства часто використовують ІКТ, щоб мати можливість виживати поруч з великими. Вони можуть координувати дії типу виконання замовлень або стеження за інвентарем, тримаючи невелику кількість персоналу. Великі підприємства використовують ІКТ, щоб підвищити маневреність і чутливість. Зараз виникає гостра необхідність модернізації організаційно-інформаційного дизайну вітчизняних підприємств на основі ІКТ, проте новітні технології застосовуються не більше, ніж в десятій частині підприємств. Головною властивістю сучасного гнучкого адаптивного організаційно-інформаційного дизайну сучасних підприємств має бути здатність порівняно легко змінювати власні контури, структуру, пристосовуватися до управління сукупністю бізнес-комбінацій. Такий організаційно-інформаційний дизайн сучасних підприємств має орієнтуватися на прискорену реалізацію складних програм і проектів підприємств.

Зміна функціонального простору організаційно-інформаційного дизайну сучасних підприємств зумовлено такими зрушеннями, як: посилення мережевої взаємодії в зовнішньому середовищі, інтелектуалізація технологій, розширення нових потреб

споживачів, масова автоматизація виробництва, управління потужними інформаційними потоками, нарощування інтелектуального капіталу, задіяння концептуального мислення для прийняття нестандартних рішень.

При побудові організаційно-інформаційного дизайну, слід враховувати, що нині, інновації стають – єдиною стійкою конкурентною перевагою [4], тому більшість підприємств прагнуть нагромаджувати і активно використовувати інтелектуальний капітал. Інноваційна діяльність сучасних підприємств розглядається як ключовий чинник, який забезпечує отримання додаткового прибутку. Сьогодні спостерігається складний процес переходу від нововведень технологічного поштовху до нововведень задоволення споживача, і від традиційних лінійних моделей нововведень до сучасних нелінійних і системно-інтегрованих моделей. Вітчизняні підприємства мають розгортати якісно нову інноваційну діяльність, оскільки новатори розширюють своє виробництво, збільшують кількість працівників, тоді як консерватори заощаджують на всьому, зберігаючи мінімальну їх кількість. Якщо новаторами є лише 10–20 %, то консерваторами – 80–90 % підприємств. Саме у новаторів виникає гостра потреба модернізації організаційно-інформаційного дизайну, щоб більш ефективно використовувати ресурси, внаслідок чого важливість удосконалення зростає. Крім того, прогрес у сфері передових технічних та інформаційних розробок призводить до їх швидкого застарівання, зменшення термінів використання і, внаслідок цього, – до необхідності постійно їх оновлювати та враховувати нестабільність процесів, що проявляються в циклічному чергуванні підйомів і спадів [6].

Разом з тим слід зважати, й на те, що розвиток нових бізнесових утворень активізує формування принципово нової парадигми їх партнерської взаємодії між ними в зовнішньому середовищі. Нині зростає кількість різноманітних кризових деформацій та коливань в діяльності підприємства, в результаті чого організаційно-інформаційний дизайн підприємства стає нестабільним. Критичне суміщення таких коливань і деформацій зумовлює кризи, тобто веде до вищого рівня напруженості й деградації сучасних підприємств, неможливості повернутися до колишнього стійкого стану. Тому природно, що кожне підприємство прагне підтримувати стабільний рівноважний стан та має сформувати такий організаційно-інформаційний дизайн, який буде здатен максимально нівелювати кризові коливання й деформації.

Посилення організаційної нестабільності потребує урізноманітнення управлінських нововведень, які спрямовані на зміни, з одного боку, у структурі та функціональному наповненні організаційно-інформаційного дизайну, а з іншого – на організацію управлінських ланцюгів за допомогою ІКТ. Це шлях підприємства від інтенсивної фізичної праці до інтенсивних комунікацій з подальшою інтелектуалізацією організаційно-інформаційного дизайну, від технічного професіоналізму до цінностей та компетентностей.

Бізнесове середовище перетворюється на динамічне ігрове поле, на якому постійно змінюються учасники, партнери та правила гри. Зміни відбуваються одночасно в чотирьох площинах:

економічній – коливання економічного ландшафту;

нормативній – зміна правил ліцензування, регламентації контролювання діяльності підприємств;

технологічній – технологічні нововведення у сфері ведення бізнесу;

споживацькій – зміна норм, звичаїв і цінностей споживачів продукції.

Акценти організаційно-інформаційного дизайну сучасних підприємств поступово зміщуються з виробничої сфери на ринок, від стандартного продукту до широкого модельного ряду, від закритої внутрішньої перспективи до відкритої зовнішньої. При прийнятті рішень організаційно-інформаційного дизайну сучасні підприємства зіткнулися з такими феноменами, як: нелінійність, полімовірність, нерівноважність, гнучкість, біфуркаційність, самоорганізація тощо. Тому, необхідно врахувати багатовимірність поля прийняття рішень, невизначеність майбутнього і необхідність застосування нових підходів і методів для вирішення нових проблем, що виникають при модернізації організаційно-

інформаційного дизайну [5]. Очевидно, що найефективнішим для вирішення цієї проблеми є комплексний підхід щодо модернізації організаційно-інформаційного дизайну сучасних підприємств з урахуванням існуючих тенденцій та реалій. Основне положення цього підходу полягає у своєчасній консолідації інформації, необхідної для управління діяльністю підприємством комплексної, системної, обґрунтованої і своєчасної. Доцільно зазначити, що нові ІКТ є достатньою умовою для створення переваг, а необхідною вимогою є реалізація основних функцій менеджменту для мережевого середовища підприємства [6].

Водночас, акцентуємо, що розгортання сучасних ІКТ у організаційно-інформаційному дизайні може бути непосильним завданням для підприємства через великі витрати. Сьогодні порівняно дешево це питання можна вирішити за рахунок хмарних технологій, суть використання яких полягає у концентрації технічних та програмних центрів у певному обчислювальному комплексі, який може перебувати за межами підприємства. Додатковою перевагою є ще й те, що питання стандартизації у сфері ІКТ значною мірою перекладаються на спеціалізовану зовнішню організацію, яка пропонує користувачу типове управлінське рішення.

Зважаючи на сутнісні ознаки й змістове наповнення терміну „модернізація” у науковому дискурсі, акцентуємо, що специфіка його застосування окреслюється обраними науковими форматами та сформованою дослідницькою проблематикою. Опрацювання теоретичних підходів щодо наукового вжитку поняття „модернізація” у форматі економічного розвитку системи дало підстави окреслити модернізацію як творчу, перетворюючу, будівничу, розвиваючу функцію цього розвитку, що зорієнтовує економічну систему та її структуровані компоненти на удосконалення, прогрес, піднесення, розвиток, розробку та реалізацію якісно нових доміант, завдань, орієнтирів, стратегій.

Таким чином, модернізація організаційно-інформаційного дизайну сучасних підприємств зумовлена:

зародженням мережевої економіки на основі інтегрального відкритого глобального інноваційного простору;

масовою інтелектуалізацією товарів/послуг за рахунок розвитку і поширення персоніфікованих мережевих технологій на основі інновацій;

персоніфікацією обслуговування клієнтів на ринку, скороченням життєвого циклу технологій та продукції, загостренням конкурентного середовища;

застосуванням прогресивних методів управління латентними мультиплікативними ризиками і ресурсами, децентралізації організаційних структур, підвищення оперативності ухвалення рішень;

використанням сучасних ІКТ, які значною мірою інтелектуалізовані, можуть завчасно прораховувати ефект від впливу навіть маловідчутних кризових коливань та запропонувати прийняття відповідних заходів;

стандартизацією бізнес-комбінацій, що сприяє розробці узгодженого з партнерами чи споживачами плану взаємодії;

можливістю персоніфікації оброблення запитів споживача, що істотно підвищує надійність взаємозв'язків та довіру клієнтів і партнерів;

розгортанням технологій електронних міток, які надають унікальні можливості багатопараметричного розподіленого збору даних;

необхідністю впроваджувати нові управлінські ІКТ щодо опрацювання більш потужних інформаційних потоків;

зростанням матеріальних витрат на організаційний та інформаційний супровід бізнес-комбінацій та інерційність традиційного паперового документообігу що зумовлюють формування багаторівневого організаційно-інформаційного дизайну;

відсутністю єдиних універсальних програмно-інструментальних засобів, що ускладнює проблеми опису, інтеграції, ідентифікації різноманітних інновацій та потребує широкого залучення різногалузевих спеціалістів;

необхідністю обслуговування значних інформаційних масивів, консультування та

навчання працівників підприємства;

освоєнням хмарних технологій, які надають миттєвий доступ до усіх інформаційних ресурсів, що дає змогу формувати основу принципово нового організаційно-інформаційного дизайну, здатного реагувати вчасно на критичні відхилення.

Інформаційно-організаційний дизайн підприємства може складатися з комп'ютерної системи резервування, системи проведення телеконференцій, відеосистем, комп'ютерів, інформаційних систем управління, електронних інформаційних систем, електронної пересилки грошей, телефонних мереж, рухливих засобів повідомлення тощо.

Модернізація інформаційно-організаційного дизайну істотно підвищує продуктивність праці персоналу, звільняє його від рутинних операцій, часто призводить до необхідності скорочення чисельності працівників. На рівні операційної діяльності вирішуються такі завдання: обробка даних про операції; створення періодичних контрольних звітів про стан справ; зберігання даних; отримання відповідей на всілякі поточні запити й оформлення їх у вигляді паперових документів або звітів.

Істотним елементом, від якого буде залежати ефективність інформаційно-організаційного дизайну слід вважати інформаційно-комунікаційний центр (далі – ІКЦ), що забезпечить об'єднання процесів постачання, споживання і надання послуг, перетворюючи їх в єдину високоефективну систему. Це дозволить в умовах швидкої зміни потреб і бажань клієнтів па ринку оперативно і гнучко адаптувати операційну систему (рух трудових, інформаційних, матеріальних і фінансових потоків) під індивідуальні потреби різних сегментів клієнтів. Також це дозволить мінімізувати витрати і істотно скоротити час обслуговування, прискорити процес отримання інформації різними службами і підвищити рівень сервісу.

ІКЦ – це складний комплекс, ядром якого є інформаційна комп'ютерна система, орієнтована на досягнення наступних завдань: відстеження стану підприємства і ситуації навколо нього; оперативний аналіз; виявлення, ідентифікацію та оцінку несприятливих змін (потенційних небезпек і загроз) підтримку прийняття оперативних і стратегічних рішень для управління підприємством. Тобто, ІКЦ має включати: системи автоматизації діловодства і комунікацій (Office Automation Systems); системи діалогової обробки запитів (Transaction Processing Systems); виробничі оперативні системи (Executive Support Systems); загальноуправлінські системи (Management Information Systems); системи підтримки процесу прийняття рішень (Design Support Systems); експертні інтелектуальні системи (Knowledge Work System). Головними вимогами до ІКЦ є його висока надійність, безперервність і безвідмовність функціонування, заданий рівень достовірності інформації.

Діяльність ІКЦ повинна бути спрямована на підвищення ефективності управління і включати наступні напрями: сприяння управлінню складським господарством, товарно-матеріальними ресурсами, кадрами, організація і впровадження інформаційних технологій в різних службах і підрозділах підприємства, роботі маркетингового відділу шляхом збору та обробки важливої інформації для вироблення оперативних і стратегічних рішень, допомога бухгалтерії в проведенні моніторингу і контролю, обробка даних, інформації, формування необхідних форм звітів і передача даних. Також робота ІКЦ спрямована на комплексне управління матеріальними та інформаційними потоками в сфері інформаційної підтримки.

ІКЦ для забезпечення ефективності управління повинен виконувати наступні функції: обслуговування і технічна підтримка автоматизованої інформаційної системи; ремонт, диспетчеризація, контроль за вхідний інформації; забезпечення он-лайнного зв'язку, програмне забезпечення, контроль і забезпечення безпеки підприємства; контроль за всіма видами ресурсів і фінансовими зловживаннями, попередження загроз; оперативне управління персоналом; управління інформаційними і матеріальними потоками; обслуговування та підтримка сервера, електронної пошти і забезпечення зв'язку з Інтернетом; обслуговування та підтримання в робочому стані комп'ютерної техніки, установка, настройка; обслуговування та супровід придбаних програмних продуктів; підтримка і ведення бази необхідних даних; виявлення завдань в сферах діяльності різних

відділів підприємства і керівництва для подальшої їх автоматизації, проектування подальших шляхів розвитку інформаційної системи; розробка та оновлення офіційного web-сайту; впровадження інформаційних технологій у виконавську практику, створення і поновлення баз даних; консультативна допомога співробітникам з питань використання інформаційних технологій в їх роботі; програмно-технічне обслуговування мережі; передачі інформації, здійснення поточного спостереження, аналіз інформації і представлення результатів керівнику відділу; контроль витрати води, тепла, електроенергії тощо; управління та обслуговування безпеки автоматики.

За розрахунками, впровадження ІКЦ дозволяє скоротити витрати на робочу силу майже на 30%, знижуючи потребу в ній, а, отже, і підвищити продуктивність праці. Тобто робочий час і витрати на оплату праці з надання послуг будуть менше цих же показників при використанні старого підходу. Економічний ефект виходить також від надання послуг через Інтернет.

Можливості модернізації організаційно-інформаційного дизайну сучасних підприємств, нині розширюються під впливом змін бізнесового простору за наступними напрямками:

посилюється вагомість взаємоузгодження технологій діяльності підприємств від ланцюгів постачання сировини до доставки продукції цільовому споживачу;

зростають інформаційно-технологічна системність і кооперація, що охоплює нарощення інтелектуалізації діяльності підприємства через капіталізацію інтелекту і масове поширення інновацій;

зростає адаптивність, креативність і мобільність персоналу;

примножується науковість, динамічність, вагомість інновацій, організаційної культури, освіти як неодмінних чинників полівекторного розвитку підприємства;

утверджується новий тип конкуренції;

необхідність безперервного підвищення кваліфікації працівників;

збільшується кількість різноманітних ділових зв'язків, що супроводжується збільшенням організаційної дискретності контролювання;

посилюється екологізації та соціологізації бізнесового середовища.

Висновки. Нині успіху досягне те підприємство, організаційно-інформаційний дизайн якого спроможний гнучко адаптуватися до глобальних змін, для чого він має максимально генерувати інновації та компетентності. Реалізації нових можливостей бізнесу перешкоджає той факт, що здебільшого у знаннях і діях продовжують необґрунтовано дотримуватися правил і підходів традиційної економіки. Інтелектуалізація підприємництва і широке задіяння перспективних методів творчості стають необхідними вимогами виживання і розвитку підприємств. Переважно, організаційно-інформаційний дизайн сучасних підприємств все ще не пристосований до нових умов використання ІКТ з урахуванням зростання можливостей Інтернету і глобалізації, а тому потребує кардинальних змін і модернізації.

Розглядаючи змістове наповнення модернізації організаційно-інформаційного дизайну сучасних підприємств загалом та порівнюючи їх з циклічною появою нових ІКТ, переконуємось, що підприємства на кожній фазі розвитку зміщують акценти на нові сегменти модернізації. Проглядається наступна закономірність управлінських пріоритетів: від цінових параметрів, обсягів до якості, гнучкості, а потім до системних інновацій, унікальності, партнерської взаємодії та клієнтоорієнтованості, цінностей та компетентностей.

Основна перепона при здійсненні модернізації організаційно-інформаційного дизайну сучасних підприємств – висока невизначеність майбутніх характеристик економічного простору. Визначальним вектором модернізації організаційно-інформаційного дизайну сучасних підприємств має стати максимальне наближення менеджменту до керованих структурованих процесів, розподілених у просторі й часі (наприклад, за допомогою хмарних обчислень). Завдяки високим швидкостям передавання даних у мережі з мінімальними

затримками істотно підвищиться контрольованість бізнес-ланцюгів, що дасть змогу оперативно реагувати на кризові відхилення в операційній діяльності підприємства, не допускаючи виникнення кризи.

Модернізація організаційно-інформаційного дизайну сучасних підприємств повинна передбачати: удосконалення моделей, методів технологій управлінської діяльності підприємств, раціоналізацію механізмів управління на усіх ієрархічних рівнях менеджменту, динамічний сценарій полівекторного розвитку підприємств, скорочення тривалості циклу життя продуктів і послуг, посилення та індивідуалізацію партнерських взаємозв'язків та взаємовідносин з клієнтами (клієнтоорієнтоване управління), агресивне середовище ведення бізнесу, безперервне навчання персоналу, системні інновації, активізацію людського чинника, конвергенцію використовуваних технологій, індивідуалізацію вимог до технології управління і якості виробництва, гнучкість виробничих технологій, мультиплікативний підхід щодо оцінювання результатів діяльності підприємства. Такий підхід модернізації організаційно-інформаційного дизайну сучасних підприємств на основі широкого використання інформаційно-комунікаційних технологій із забезпеченням його гнучкості, адаптивності через широке впровадження інновацій, використання унікальності, успішної партнерської взаємодії, клієнтоорієнтованості, цінностної орієнтації та нарощення компетентностей окреслює логічну послідовність структурної побудови усієї управлінської системи.

Список використаної літератури

1. Журнал „Интернет в цифрах” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://in-numbers.ru>.
2. Шерешева М.Ю. *Формы сетевого взаимодействия компаний* / М.Ю.Шерешева. – М.: Издат. дом Гос. ун-та Высшей школы экономики, 2010. – 339 с.
3. Burns T. *The management of innovation* / T.Burns, G.M.Stalker. – London: Tavistock, 1961. – 269 p.
4. Друкер П.Ф. *Задачи менеджмента в XXI веке*: / Питер Ф. Друкер. пер. с англ. – М.: Вильямс, 2007. – 276 с.
5. Новаківський І.І. *Засади формування конкурентоспроможних систем управління підприємствами з врахуванням рівня суспільно-економічного розвитку* / І.І.Новаківський // Вісн. Нац. ун-ту „Львівська політехніка”. Серія: Проблеми економіки та управління. – 2015. – № 815. – С. 104-112.
6. Грибик І. І. *Інформаційні системи у менеджменті: системний підхід: навч. посіб.* / І.І.Грибик, І.І.Новаківський, Т.В.Федак; Нац. ун-т „Львів. Політехніка”. – 2-е вид., перероб. і доп. – Львів: Львівська політехніка, 2010. – 258 с.
7. Ансофф Х. *Методика проектирования организационных структур. Внутрифирменное планирование в США.* / Х.Ансофф, Р.Брандербург; пер. с англ. – М.: Экономика, 1972. – 222 с.
Ансофф Х. *Методика проектирования организационных структур* / Х.Ансофф, Р.Бранденбург // *Внутрифирменное планирование в США* – М.: Прогресс, 1972. – С. 13–60.

Гудзь Елена Евгеньевна. Модернизация организационно-информационного дизайна современных предприятий. В статье рассмотрены сущность и выявлены существующие проблемы по построению качественно нового эффективного организационно-информационного дизайна на современных предприятиях, определены предпосылки, возможности и направления модернизации организационно-информационного дизайна предприятий на основе широкого использования информационно-коммуникационных технологий с обеспечением его гибкости, адаптивности через широкое внедрение инноваций, использования уникальности, успешного партнерского взаимодействия, клиентоориентированности, ценностной ориентации и наращивание компетенций.

Ключевые слова: организационно-информационный дизайн, современные предприятия, информационно-коммуникационных технологии, модернизация.

Gudz Olena. Modernization of the organizational-information design of modern enterprises. In the article the essence is examined and the existing problems on the construction of a qualitatively new effective organizational and information design in modern enterprises are revealed, prerequisites, opportunities and directions of modernization of the organizational and information design of enterprises are determined on the basis of extensive use of information and communication technologies with ensuring its flexibility, Innovation, the use of uniqueness, successful partnership interaction, client-oriented Values, value orientations and building competencies.

Keywords: organizational and information design, modern enterprises, information and communication technologies, modernization.

УДК 658

Халімон Т.М., к.е.н.,
Державний університет
телекомунікацій

ДІАГНОСТИКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ: МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ВИМІР

У статті розглянуто сутність діагностики конкурентоспроможності телекомунікаційних підприємств, окреслено існуючі методологічні підходи до її здійснення та запропоновано авторське бачення, що ґрунтується на комплексному інтегральному підході з визначенням критеріїв та кількісних і якісних індикаторів що враховують специфіку функціонування й конкурентної боротьби телекомунікаційних підприємств.

Ключові слова: діагностика, конкурентоспроможність, телекомунікаційні підприємства, критерії та індикатори діагностики.

Постановка проблеми. Нині телекомунікаційні підприємства вважаються найбільш інноваційно-орієнтованими в національній економіці. Вони роблять вагомий внесок у зростання ВВП і визначають конкурентоспроможність країни. Водночас, конкуренція між телекомунікаційними підприємствами виконує роль основної рушійної сили здійснення розширеного відтворення. Ключовим показником, що визначає успішність вирішення управлінським апаратом тактичних завдань та досягнення поставлених стратегічних цілей, є конкурентоспроможність підприємства. Проведення діагностики конкурентоспроможності телекомунікаційних підприємств дозволяє розробити комплекс дієвих рекомендацій та обґрунтовані заходи щодо перспектив розвитку конкурентних переваг, допомагає розробити, превентивних дій та відповідно підвищити конкурентоспроможність телекомунікаційних підприємств. Проте сьогодні, існуючі методологічні підходи здійснення діагностики конкурентоспроможності телекомунікаційних підприємств не враховують специфіку функціонування й конкурентної боротьби телекомунікаційних підприємств що потребує додаткових наукових розвідок.

© Халімон Т.М., 2017